

Λίγο πριν από τα μεσάνυχτα με ζήτησε στο τηλέφωνο ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Γουόρρεν Κρίστοφερ. Μου είπε ότι είναι πολύ ενοχλημένος και ανήσυχος για όσα διαδραματίζονται στο Αιγαίο. Με ρώτησε αν θα ήμουν διατεθει-

μένος να συμμετάσχω σε μια συνδιάσκεψη με αντικείμενο τις ελληνοτουρκικές σχέσεις στο Αιγαίο, την οποία ήταν έτοιμος να συγκαλέσει εφόσον θα είχε εκείνη την ώρα τη συγκατάθεση των δύο πλευρών. Του απάντησα βεβαίως ότι τέτοιου είδους διαπραγμάτευση με τους Τούρκους ούτε δέχομαι να κάνω ούτε βλέπω με ποιο τρόπο μπορούσε να συμβάλει κάτι τέτοιο στην εκτόνωση της κατάστασης.

Τον παρακάλεσα να ζητήσει από τους Τούρκους συμμάχους του να μη χρησιμοποιήσουν πλοία, αεροπλάνα και οπλικά συστήματα που τους είχαν παραχωρηθεί από τις ΗΠΑ για να ασκήσουν πίεση εναντίον συμμάχων. Τον διαβεβαίωσα επίσης ότι, εάν οι Τούρκοι αναλάβουν τέτοιου είδους δεσμευση, και εμείς βεβαίως θα δεσμευθούμε αντιστοίχως.

Ο Κρίστοφερ μου φάνηκε ότι δεν ενδιαφερόταν για τίποτε άλλο πέραν της αρχικής του προτάσεως για διαπραγμάτευση διπλωματικού χαρακτήρα. Μου είπε ότι δυστυχώς δεν έχει πολύ χρόνο, πρέπει να πάει στον Καναδά, όπου τον περιμένουν, και ότι θα συνεχίσω τη συζήτηση με τον υφυπουργό Εξωτερικών Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ, ο οποίος θα είναι σε συνεχή επαφή μαζί του.

Πράγματι, έτσι έγινε. Περί τα μεσάνυχτα με ζήτησε στο τηλέφωνο ο Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ. Είχα διαβάσει και ακούσει για αυτόν, δεν ήξερα όμως τίποτα περισσότερο. Μου έκανε εντύπωση η ευγένεια και η προσοχή με την οποία μου μιλούσε. Ώρες ώρες σαν να ήταν αυτός υφιστάμενος ως βοηθός υφυπουργός απέναντι σε κάποιον σαν κι εμένα που ήμουν υπουργός, σε μία βέβαια πολύ μικρότερη χώρα. Ξεκίνησε λέγοντάς μου ότι αντιλαμβάνεται πως εμμένω στις πάγιες ελληνικές θέσεις για την αποφυγή μιας τυπικής διαπραγμάτευσης με την Τουρκία με αντικείμενο το Αιγαίο και ότι επομένως η πρόταση που μου έκανε πριν από λίγο ο υπουργός του, ο κύριος Κρίστοφερ, δεν έχει καμία ελπίδα.

Του είπα ότι είμαι πρόθυμος να συζητήσω άτυπα ώρες ολόκληρες τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, αλλά εκείνη τη στιγ-

μή, με δεδομένη την κίνηση των στόλων και των αεροπορικών δυνάμεων και των δύο χωρών, αυτό που πρωτεύει είναι η εκτόνωση της κατάστασης και η βαθμιαία απαγκίστρωση από την περιοχή. Μου απάντησε ότι θέλει χρόνο για να έρθει σε επαφή με τους Τούρκους και πραγματικά πέρασε σχεδόν μιάμιση ώρα χωρίς να έχω νεότερά του.

Τότε, περί τις 02:30 το πρωί, μου τηλεφώνησε ο υπεύθυνος του Γραφείου Τύπου από την πρεσβεία μας στην Άγκυρα, ο κύριος Σταθουλόπουλος, και μου είπε ότι σε συνέντευξη Τύπου η Τανσού Τσιλέρ είχε ανακοινώσει ότι Τούρκοι κομάντος είχαν αποβιβαστεί και καταλάβει τη μία από τις δύο νησίδες και ότι είχαν ρητή διαταγή να μην πυροβολήσουν πρώτοι, ακόμα και αν οι Έλληνες προσπαθούσαν να αποβιβαστούν στην ίδια νησίδα.

Τα τηλεφωνήματα αυτά γίνονταν είτε από το χολ του Πολιτικού Γραφείου είτε από ένα απομονωμένο τηλέφωνο που βρισκόταν σε μια γωνία. Όταν επέστρεψα στη σύσκεψη και μετέφερα την είδηση, επικράτησε, όπως ήταν φυσικό, πανικός. Ο πρωθυπουργός γύρισε προς τον αρχηγό Γενικού Επιτελείου ναύαρχο Λυμπέρη και χρησιμοποιώντας κατά τρόπο χαρακτηριστικό ένα βαρύτατο επίθετο του είπε:

«[...]Καλά, δε σου είπα να φρουρηθούν οι δύο νησίδες;».

Αποσβολωμένος και κατακόκκινος, ο Λυμπέρης ψέλλισε:

«Δεν μου είπατε και οι δύο, κύριε πρωθυπουργέ. Στη μία υπάρχει φρουρά βατραχανθρώπων. Για την άλλη δεν είχαμε δυνάμεις».

Ήταν σαφές ότι έτσι είχε δημιουργηθεί μια νέα κατάσταση, δεν υπήρχε πια μία σημαία στα Ίμια αλλά δύο, συγκυρία δηλαδή, αφού η παρουσία στρατιωτικών δυνάμεων μιας χώρας επί ενός εδάφους άλλης χώρας είναι ένδειξη κυριαρχίας.